

**ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

СИЛАБУС

навчальної дисципліни Географія населення
2020 – 2021н.р.

1. Опис навчальної дисципліни

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність - 014 Середня освіта (Географія)

Освітня програма – Середня освіта(Географія)

Загальний обсяг дисципліни – 4 кредити ЕКТС

Статус дисципліни – вибіркова

Факультет – біолого-природничий

Кафедра – екології та географії

Курс – 2; семестр – 3; вид підсумкового контролю – залік

Мова навчання – українська.

Види занять: лекції, практичні.

Методи навчання: словесні (розповідь, пояснення), наочні (ілюстрація, демонстрація); практичні (письмові вправи)

Лінк на дисципліну: посилання на розроблений електронний курс, розміщений у Google Classroom чи на іншій платформі (за наявності)

Розподіл годин за видами робіт

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни: год / кредити ЕКТС	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Заочна	II	III	120/4	12	8	-	4	-	108		+	-

2. Викладачі

Прізвище, ім'я, по батькові E-mail: (корпоративна ел. пошта) Тел.: контактний телефон (за згодою)	Скробач Тарас Богданович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри екології та географії ДДПУ імені Івана Франка, tskrobach@dspu.edu.ua , 0502296506
---	---

2. Характеристика навчальної дисципліни

Мета навчання: полягає у вивченні закономірностей і просторових особливостей формування і розвитку сучасного населення і населених пунктів в різних соціальних, економічних, історичних і природних умовах, формуванню знань, умінь і навичок аналізу демографічної ситуації в регіоні та розрахунок демографічних коефіцієнтів.

Результати навчання:

- студенти повинні *знати* головні теоретичні положення географії населення та її підсистем; методологічні засади географії населення; основні концепції демографії; демографічні процеси; роль природного середовища в розвитку демографічних явищ; тенденції розвитку населення в часовому вимірі; закономірності геопросторової організації населення світу, регіонів, окремих країн, у тім числі України. Студенти повинні вміти формулювати проблему, яка розглядається; бути об'єктивним і критичним з проблем, які вивчаються; інтерпретувати отримані результати, робити висновки; вміти синтезувати знання в нових ситуаціях; здобувати нові знання, використовуючи сучасні інформаційні освітні технології; користуватися різноманітними джерелами інформації про населення, аналізувати їх і формулювати висновки; графічно відображати статистичну інформацію, створювати картосхеми.

Компетентності :

- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність фахово здійснювати педагогічну діяльність у закладах освіти, володіти формами і методами та інноваційними освітніми технологіями навчання.
- Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку.
- Здатність користуватися новітніми досягненнями географії, необхідними для професійної, дослідницької та/або інноваційної діяльності.
- Здатність користуватися сучасними інформаційними технологіями та аналізувати інформацію в галузі географії і на межі предметних галузей.

Пререквізити дисципліни. Дана навчальна дисципліна використовує знання з курсів «Основи суспільної географії», «Географія материків і океанів», «Географія глобалізаційних процесів», «Конструктивна географія», «Країнознавство», «Політична географія». Вивчення дисципліни значно розширює кругозір студентів, сприяє розвитку як спеціалістів, дозволяє їм отримати знання і сформувати вміння, необхідні для аналізу демографічної ситуації в регіоні і є важливою дисципліною для написання кваліфікаційної роботи.

Постреквізити дисципліни. Вивчення дисципліни значно розширює кругозір студентів, сприяє розвитку як спеціалістів, дозволяє їм отримати знання і сформувати вміння, необхідні для аналізу демографічної ситуації в регіоні і є важливою дисципліною для написання кваліфікаційної роботи.

4. Програма дисципліни.

Географія населення в системі суспільно-географічних наук. Джерела демографічної інформації. Чисельність населення та його розміщення. Етнічний, національний та релігійний склад населення. Предмет, задачі та структура географії населення. Місце географії населення в системі географічних та суспільних наук. Схеми структуризації географії населення.

Методи дослідження демографії. Перепис населення. Наукові принципи та етапи проведення перепису. Поточний облік та реєстри населення. Вибіркові дослідження та інші джерела інформації про населення.

Чисельність населення світу, головні особливості його розміщення. Етапи заселення, умови і чинники формування системи розселення населення. Регіональні особливості розміщення

населення, проблеми викликані його диференціацією.

Поняття складу населення. Класифікація його за етнічними, національними та релігійними ознаками. Передумови становлення та розвитку їх. Визначення територіальних особливостей.

Народжуваність населення як головна рушійна демографічного розвитку. Смертність та тривалість життя як демографічні категорії. Відтворення населення. Концепція демографічного переходу. Демографічні коефіцієнти. Віковий та статевий склад населення. Поняття народжуваності населення з позиції різних наук. Рівень народжуваності, коефіцієнт народжуваності та інші спряжені поняття. Визначення головних факторів впливу на народжуваність, виявлення історичних особливостей зміни даного процесу, аналіз сучасних новітніх тенденцій. Виявлення територіальних особливостей та їх аналіз.

Визначення понять “смертність” та “тривалість життя”. Структура смертності та її еволюція в часі. Причини смертності. Тривалість життя як індикатор суспільного розвитку. Виявлення територіальних особливостей.

Визначення поняття “відтворення населення” (природний рух). Концепція демографічного переходу. Демографічні коефіцієнти. Режими відтворення населення. Аналіз спеціальних показників, що характеризують народжуваність та смертність. Історичні типи відтворення населення. Демографічні революції та їх зміст. Демографічний вибух.

Вікова та статева структура населення. Залежність вікової структури населення від типу відтворення населення. Статевовікові піраміди, їх порівняльний аналіз.

Шлюбно-сімейна структура населення. Демографічне прогнозування: сутність, методи, етапи. Методологічні і методичні питання вивчення міграцій населення. Найважливіші міграції населення в світі. Методологічні і методичні питання вивчення міграцій населення. Найважливіші міграції населення в світі. Географія міграцій населення в Україні. Соціально-економічні наслідки міграції трудових ресурсів. Визначення понять “шлюбність” і “розлучуваність”. Вплив шлюбності та розлучуваності на процеси природного руху населення. Демографічний аналіз шлюбності та розлучуваності. Сім'я та її життєвий цикл. Типи сімейних організацій та сімей. Сімейний склад населення.

Задачі демографічного прогнозування. Класифікація демографічних прогнозів. Методи оцінки чисельності населення на майбутнє.

Міграції населення та їх класифікація. Демографічний підхід при вивченні міграції населення. Демографічний аналіз міграції населення. Особливості сучасних міграцій населення у світі. Демографічна і міграційна політика.

Розвиток сім'ї, народжуваність, здоров'я, смертність і тривалість життя населення України. Міграційні процеси в Україні. Старіння населення. Регіональна диференціація демографічної ситуації.

Соціально-економічний склад населення. Поняття розселення населення, системи розселення. Розселення населення світу та України. Глобальні проблеми населення світу. Трудові ресурси та економічно активне населення. Старіння населення, зайнятість та безробіття. Концепція демографічного переходу. Регіональна диференціація соціально-економічного складу населення.

Поняття, форми і види розселення населення. Урбанізація, субурбанізація та урбанізація; агломераційні процеси. Системи розселення.

Чисельність населення світу. Головні особливості розміщення населення світу та України.

Зростання чисельності населення світу та глобальні проблеми пов'язані з ним. Гіпотеза Томаса Мальтуса. Модель Денніса Медоуза. Шляхи вирішення глобальних демографічних проблем.

Тематика практичних занять

1. Кількість та природне відтворення населення світу і регіонів.
2. Віково-статевий склад і зайнятість населення.
3. Расовий, етнічний та релігійний склад населення світу.
4. Розміщення населення. Географічний аналіз урбанізації

5. Місце проведення занять.

Біолого-природничий факультет, компютери з пакетом Microsoft Office 2007 (Word, Exel), мультимедійне обладнання, інтерактивна панель.

6. Інформація про консультації.

В кінці курсу, згідно розкладу.

7. Система оцінювання.

Контроль знань студентів здійснюється під час відповідей на практичних заняттях, співбесіди з лектором, написання підсумкової контрольної роботи. Формою підсумкового контролю є залік.

Засвоєння студентами теоретичного матеріалу з дисципліни перевіряється відповідями на практичних заняттях, підсумковою контрольною роботою, співбесідою з лектором та заліком.

Кожна усна відповідь студентів на практичному занятті (40) оцінюється за чотирибальною шкалою (наприклад, оцінками «5», «4», «3», «2»). Оцінки поточного контролю переводяться у бали за такою схемою: якщо на поточний контроль при вивченні дисципліни відведено K балів, то бали x , які отримав студент на підставі оцінок поточного контролю, обчислюються за формулою:

$$x = (A/n) \cdot (K/5),$$

де A – сума усіх поточних оцінок за чотирибальною шкалою при вивченні дисципліни, включаючи оцінки «2»; n – кількість цих оцінок (не менше двох; якщо $n < 2$, то загальний бал за усні відповіді на практичних заняттях = 0); (A/n) – середня оцінка поточного контролю.

Підсумкова контрольна робота (30) передбачає виконання описових та тестових завдань з навчальної дисципліни. Сумарна кількість балів, виділених на оцінку підсумкової контрольної роботи виводиться шляхом оцінки якості виконаних завдань, що включає: повноту розкриття питання, його практичну спрямованість та можливість застосувати у різних дослідницьких ситуаціях.

Співбесіда з лектором (30) проводиться в кінці семестру за наперед оголошеним розкладом.

Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи.

Розподіл 100 балів між видами робіт:

Види запланованих робіт	Кількість балів за семестр
Відповіді на практичних заняттях	40
Підсумкова контрольна робота	30
Співбесіда з лектором	30
Всього балів	100

Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Залік за талоном №2 і перед комісією проводиться в письмовій формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

8. Політика дисципліни.

За час вивчення дисципліни обов'язковим є відвідування та виконання практичних завдань, написання контрольної роботи.

10. Рекомендована література та інформаційні ресурси

а) основна:

1. Гудзеляк І. І. Географія населення : навч. посіб. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. 232 с.
2. Гудзеляк І. І. Географія населення : навч. посіб. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 126 с.

